

Oponentský posudek diplomové práce Jiřího Hofmana

PĚSTOVÁNÍ SOUSEDSKÝCH VZTAHŮ

Urban gardening v Česku (případová studie Prazelenina)

Jiří Hofman ve své diplomové práci popisuje a analyzuje velice zajímavé a aktuální téma městského zahradničení (urban gardening). V zahraničí se jedná o stále sílící iniciativu, v České republice jsme, dalo by se říci, v testovacím období. Práce přináší přehled některých kontextů a souvislostí městského zahradničení a nabízí vhled do fungování jedné pražské (svým způsobem výjimečné) iniciativy.

Text má pěknou grafickou a formální podobu, je členěn přehledně a logicky. Plyne od kontextů, přes teoretické vymezení některých pojmů k praktické části se závěrečnou analýzou a interpretací. Snad jen závěr práce by si zasloužil rozdělení na kap. Diskuze a Závěr.

Na začátku práce je historie městského zahradničení popsána velice selektivně na příkladu USA, přičemž zdrojem informací je zejména jeden článek (Lawson, 2005). A) tyto kořeny mohou být hlubší a ne pouze americké (pařížské užitkové zahrady v 18 a 19. století, tzv. marais system; zahrádky v londýnských slumech v 80. letech 19. století); B) vhodnější by podle mne bylo představit evropské městské zahradničení dejme tomu od 70. let 20. století, anebo alespoň posledních 15 let.

V pojednání o individualizaci mi chybělo hlubší uchopení a zhuštění, resp. propojení více úhlů pohledů než pouze dvou (Librová, 2009; Lazzarato, 2009). Mnohem více mi ale chybělo důležité vysvětlení pojmu komodifikace. Několik vět na s. 20 je spíše zavádějících. Kritičtější přístup k oběma pojmům např. v Diskuzi by byl velice vhodný.

Metody byly podle mne vybrány a užity správně. Oceňuji čas a energii, kterou diplomant tématu věnoval. V průběhu čtení práce se u mne probudila pochybnost nad otázkou – předpokladem: „*Nakolik představuje urban gardening rezistentní strategii, implicitní či explicitní, vůči procesům individualizace a komodifikace?*“ Předpoklad, že se jedná o rezistentní strategii, totiž může vést k zavádějícím výsledkům. Hledání toho, v čem je městské zahradničení rezistentní, odvádí pozornost od toho, v čem není. Autor sám se toho několikrát dotknul, když použil slova „masovost“, nebo když jeho respondenti mluvili o „lifestylových“ slečnách. Co když je městské zahradničení projevem individualizace? Dočasný nový trendy alternativní koníček, ve kterém většině účastníků nejde o výpěstky, ale o známosti (tak akorát blízké/vzdálené), kterými se lidé brání izolovanosti a pocitu nebezpečí ve velkém městě? Opravdu jde o „proti-systémovou“ iniciativu, nebo jde jen novou formu individualizace?¹ Jak autor sám uvádí v závěru práce: „*Z hlediska dalšího možného využití je možné na výzkum navázat přímo v Prazelenině a prověřit jeho spolehlivost např. aplikací nějakých kvantitativních metod.*“ Právě informace o respondentech a dalších členech Prazeleniny v práci vyložené chybí. Kdo jsou tito lidé? Jak jsou staří, v jakých žijí domácnostech, jaké jsou jejich spotřebitelské návyky? Atd. atd. Ale respektuji skutečnost, že diplomantův výzkum nebyl takto zaměřen.

¹ Autor se může u obhajoby pokusit odpovědět, jasnější odpověď se ale dozvíme až tak za 20 let.

Autor na několika místech používá slova „masovost“ ve spojitosti s urban gardeningem (s. 9, 23, 46). Toto slovo se ale pro takovou iniciativu příliš nehodí (viz autorova vlastní zjištění na s. 37). K opatrnosti ohledně některých tvrzení lze připojit i příklad ze s. 15, kde autor píše, že příkladem Prazeleniny „...se inspirovaly i jiné městské zahrady, které začaly fungovat v následujících letech“, načež následuje jejich výpis. Některé především mimopražské iniciativy ovšem začaly s přípravami přibližně ve stejnou dobu jako Prazelenina a o Prazelenině v té době zřejmě nevěděly. Také jiná tvrzení z úvodu by stála za přehodnocení, např. že se z městského zahradničení „stala běžná městská aktivita“ (s. 9).

Práce s literaturou je dobrá. Některé texty zmiňované v textu práce jsem ale nenašel v přehledu literatury (s. 10). Obecně mi chybělo více zahraniční literatury, což souvisí s mou výtkou o nedostatečném přiblížení zahraničního kontextu.

Text je psán přehledně a čtivě. Rušivě na mne působilo jen opakované připomínání toho, o čem text bude a o čem budou jednotlivé části. Líbilo by se mi také, kdyby analytická a interpretační část byla rozšířena na úkor popisných metodologických pasáží. Občas se objevily malé nedostatky, jako chyby v interpunkci a drobnější překlepy.

Celkově oceňuji poznávací hodnotu diplomové práce – mohou na ní navazovat další výzkumy. Práce má i aplikační přínos – může sloužit pro aktivní městské zahradníky i pro ty, kteří se o téma teprve zajímají. Z dílčích výsledků na mne nejvíce zapůsobila zjištění, že o výpěstky členům Prazeleniny vlastně až tolik nejde a že jednou z hlavních determinant je blízkost bydliště. Městské zahradničení je proto pozoruhodnou sousedskou iniciativou.

Otázka k obhajobě: Mohl by autor podrobněji pohovořit o ambivalencích z kap. 4.1.3. (s. 38). Jak je lze interpretovat?

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ocenit přibližně 13 body, tedy známku velmi dobře.

V Brně, 28. 8. 2015

Jan Dostálík